

ऋद्धि संस्कृतम्-6
अभ्यास कार्यम्

कर्ता-कारक (प्रथमा विभक्तिः)

श्यामः प्रातःकाले उद्याने भ्रमति

एषा बालिका अस्ति।

बालिका किम् करोति ?

बालिका फलं खादति।

एषः श्यामः अस्ति ।

श्यामः प्रातः काले शीघ्रम् उत्तिष्ठति ।

प्रातः उत्थाय सः उद्याने भ्रमाते ।

भ्रमणं कृत्वा सः गृहम् आगच्छति ।

दन्त धावनं करोति स्नानं करोति च ।

सः फलानि खादीत, दुग्धम् पिबति च।

सः बसयानेन विद्यालयम् गच्छति।

अभ्यासकार्यम्

I . रिक्तस्थानं पुरयत ।

i) बालकौ पठतः । (पठ्)

ii) बालिकाः गच्छन्ति । (गम्-गच्छ)

iii) बालिकाः हसन्ति । (हस्)

iv) आवाम् लिखावः । (लिख)

v) यूयम् खादथ । (खाद्)

vi) त्वम् क्रीडास । (क्रीड्)

vii) सा धावति । (धान)

viii) महिला: भ्रमन्ति । (भ्रम्)

ix) सीता पचति । (पच)

X) सिंह: गर्जति । (गर्ज)

II. कर्तृपदेन रिक्त स्थानानि पूर्यत ।

i) राम: स्मति । (राम)

ii) बालका: क्रीडन्ति । (बालक)

iii) महिले हसतः । (महिला)

iv) सुरेश: खादीत । (सुरेश)

v) सिंहौ गर्जतः । (सिंहः)

vi) वयम् गच्छामः । (अस्मद्)

vii) यूयम् पठथ । (युष्मद्)

viii) बालका: पिबन्ति । (बालक)

ix) बालिका: लिखन्ति । (बालिका)

X) माता पचते । (मातृ)

कर्म-कारक (द्वितीया विभक्तिः)

छात्रः पत्रम् लिखति ।

सः पत्रम् लिखति ।

बालिके चित्रम् पश्यतः ।

ते चित्रम् पश्यतः ।

छात्राः विद्यालयम् गच्छन्ति ।

ते विद्यालयम् गच्छन्ति ।

वानरः कदलीफलम् खादति ।

सः कदलीफलम् खादति ।

त्वम् गीतम् गायोस ।

युवाम् पत्र लिखयः ।

यूयम् जलं पिबंथ ।

अहं पाठं पठामि ।

आवाम् कथम् नृत्यावः ।

वयं देवं नमामः ।

विद्यालये उपवनम् अस्ति

एषः विद्यालयः अस्ति । विद्यालये उपवनम् अस्ति । सर्वत्र वृक्षाः सन्ति । यदा पवनः वहति तदा पत्राणि पतन्ति । अध्यापकाः अत्र आगच्छन्ति । छात्राः अध्यापकम् नमन्ति । छात्राः पुस्तकम् विना न पठिष्यन्ति । अहम् पाठम् पठामि । श्यामः पत्र लिखति । लता पुस्तकम् पठति । त्वम् किम् पश्यीस? अहं वृक्षम् पश्यामि । एतत् उपवनम् अस्ति । अत्र अहम् पादपम् आरोपयामि । मालाकारः किम् करोति ? सः पादपान् सिञ्चति । बालकः किं आन - यति? बातकः पुष्पाणि आनयति ।

अभ्यासकार्यम्

I. मञ्जूषायाः कर्मपदं चित्वा खितस्थानानि पूरयत ।

i) बालकः पुस्तकम् पठति ।

ii) ते विद्यालयम् गच्छन्ति ।

(iii) त्वम् गुरुम् नमीस ।

iv) यूयम् देशम् रक्षथ ।

v) श्यामः ग्रामम् गच्छति ।

i) बालकाः दुग्धम् पिबति ।

II. एकपदेन उत्तरत ।

i) बालकः किं पिबति ? - दुग्धम्

(ii) मालाकारः किं करोति ?- सिञ्चति

iii) श्यामः किं करोति ?- लिखति

iv) रामः किं पठति ?- पुस्तकम्

v) रामः कुत्र गच्छति?- विद्यालयम्

III, वाक्यानि रचयत ।

पत्त्राणि वृक्षात् पत्राणि पतन्ति ।

पुस्तकम् अहम् पुस्तकम् पठामि ।

पत्रम् त्वम् पत्रम् लिखसि।

भोजनम् वयम् भोजनम् खादामः ।

संस्कृतेन अनुवादं कुरुत ।

क) हम घर जाते हैं- वयम् गृहम् गच्छामः ।

ख) वह पत्र लिखता है - सः पत्रम् लिखति ।

ग) वह चित्र देखती है- सा चित्रम् पश्यति।

घ) तुम कहां जाते हो?- त्वम् कुत्र गच्छसि ?